

Posudek školitele na práci Alžběty Jurčové *Religion and anti-immigration discourses: A comparative case study of the Czech republic and Germany*

Kolegyně Jurčová si vybrala důležité téma a přistoupila k němu s nemalými ambicemi, které je třeba ocenit.

Za hlavní klady práce lze zdůraznit:

1. Schopnost kriticky pracovat s náročnými teoretickými autory (Habermas a Brubaker), pochopit, rekonstruovat a někdy také kritizovat jejich argumentaci.
2. Analýza dvou pozoruhodných debat z Česka a z Německa s využitím některých vcelku zvládnutých konceptů kritické diskurzivní analýzy.
3. Ambice, s níž se autorka rozhodla napsat práci v anglickém jazyce.

Bohužel, práce má také řadu záporů a problematických míst:

1. Stránkování elektronické a tištěné verze si plně neodpovídá, doufám ale (a zběžná kontrola, kterou jsem učinil, by tomu napovídala), že jde pouze o rozdíl ve formátování, nikoli v textu.
2. V jinak spíše zdařilé debatě teoretických autorů autorka někdy padá k poněkud povšechným formulacím (u Habermase) nebo k poněkud bizarní metodologické kritice Brubakerova článku z pozic jakési metodologické ortodoxie. Autorka vyčítá Brubakerovi, že vnímá holandskou společnost jako „reprezentativní“ (s. 16), což je domnívám se nepochopení: autor vnímá Holandsko jako nejvýraznější příklad, na jehož popisu může nejplastičtěji ukázat rysy, které se staly charakteristickými pro novou xenofobii i jinde. Jakkoli je dobře, pokud se studentské práce vypořádávají s autory, jež traktují, kriticky, tato kritika by měla být práva předmětnému textu. Vyčítat textu, který chce analyzovat převládající diskurz a poskytnout jakousi diagnózu ducha doby, že je „over ambitious“ (s. 17 tištěné verze a 16 elektronické verze) je sice možné, ale poněkud neproduktivní, a závěr, že „the findings might have been far persuasive if the author had adopted better research design or choose to be less ambitious in drawing on conclusions.“ (tamtéž) je jakousi univerzálně použitelnou akademickou výtkou, kterou používají recenzenti odborných časopisů k udržení tyranie specialistů a prevenci toho, aby v nich byly publikovány ambiciózní články formulující obecnější závěry. V případě Brubakerova článku (který lze kritizovat za mnohé) je to navíc dle mého názoru projev nepochopení jeho záměru a způsobu práce.
3. Analýza debat měla být nejsilnější stránkou práce, jejím vyústěním. Na to je bohužel relativně stručná a autorce se v ní nedaří příliš využít možnosti dříve představené teorie. V případě české sekce se z analýzy debaty kolem Halíkova článku smrskává na debatu negativních reakcí na Halíka; jedna strana debaty (a to právě ta, která byla motivována náboženstvím) z debaty mizí. Autorka zdařile přiřazuje jednotlivé citace z reakcí k různým *topoi* Ruth Wodak (a to je na bakalářské úrovni analytický výkon), slabší je ale vlastní rekonstrukce, která by debatu více vztáhla k roli náboženství a tím i k hlavnímu tématu práce. V sekci o Německu (ještě stručnější) zahrnuje i kritické hlasy analogické k Halíkovi, i proto je rozdíl mezi německým a českým diskurzem v její analýze tak výrazný.
4. Vážné propojení mezi jednotlivými částmi a struktura práce. Příliš stručný úvod neplní své základní funkce a až na s. 19 (18 elektronické verze) se dozvíme, že autorka má (nebo spíše chce mít) ve svém výzkumu hypotézu, tu ale ani řádně neformuluje, ani soustavně netestuje (metodami, které zvolila, by ani nemohla). Závěry, které autorka formuluje, jsou pak

v přímém rozporu s tím, co zkoumala, i co vyzkoumala: Autorka prostě nemůže napsat, že „I argue, that the religious rhetoric present in Czech debate could and arguably did induce anti-immigration and anti-Muslim sentiments within wider public.“ (s. 33, respektive 34 tištěné verze). Je to v rozporu s tím, co zkoumala: nevěnovala se v českém kontextu náboženské rétorice, ale až na pár výjimek reakci autorů, které lze vesměs charakterizovat jako sekularizované liberály, na Halíkovu kritiku neomezené svobody slova. A je to v rozporu s tím, co vyzkoumala, protože ukázala, že tím, kdo debatu deeskaloval a vyjadřoval pochopení pro urážené pocity muslimů, byl náboženstvím inspirovaný hlas v debatě. Jistě není třeba vnímat Tomáše Halíka jako reprezentativní křesťanský hlas, ale křesťanstvím motivované islamofoby nám autorka ve své analýze neprezentovala.

5. Autorčina angličtina bohužel není na optimální úrovni, takže mnohé formulace obsahují vážné stylistické či gramatické chyby.

Problematické stránky práce jsou vážné, ale jejich vážnost odpovídá vysokým autorčiným ambicím. Navzdory problematickým momentům prokázala schopnost vstoupit do dialogu s náročnými texty a prokázat základní dovednosti v nelehké analýze veřejné debaty. Navrhuji hodnotit její práci známkou *dobře*.

Praha 4. září 2019

Ondřej Slačálek